

บทความวิจัย

การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE SERVICE MIND ACCORDING TO BUDDHIST CONCEPTS OF
THE PEOPLE BAN BANGNOD COMMUNITY KHANOM SUB-DISTRICT
KHANOM DISTRICT NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

พระศราวุฒิ สุปตฺธิฐิต (เข็มสม)

Phrasarawut Supatittito (Khemthong)

ดิเรก นุ่นกล้า

Direk Nunklam

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

กัณตภณ หนูทองแก้ว

Kantaphon Nuthongkaew

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: sarawut6303205070@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธ มีข้อเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมกระตุ้นให้เยาวชนรุ่นหลัง มีจิตสำนึก ทำความดีเพื่อสังคม โดยนำหลักธรรมมา

* Received August 9, 2022; Revised September 10, 2022; Accepted November 10, 2022

ประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานสร้างจิตสำนึกทำประโยชน์เพื่อบุคคล ชุมชน สังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ส่งเสริมความสามัคคี สู้การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมมีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อร่วมโลก ส่งเสริมประชาชนในพื้นที่นำหลักคำสอนทางศาสนาที่ตรงต่อจิตของบุคคลในสังคม เพิ่มการให้โอกาสในการทำงานด้านจิตอาสา ส่งเสริมจิตอาสาให้มีจิตใจที่เป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชังโดย ปราศจากความลำเอียง ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ทำงานเป็นทีม อันนำไปสู่ขบวนการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธให้เป็นรูปธรรมต่อบุคคล ชุมชน สังคม ประเทศชาติต่อไป

คำสำคัญ: การขับเคลื่อน, จิตอาสา, เชิงพุทธ

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study the mobilization of volunteer spirit and 2) study the recommendations on the guideline to drive Buddhist volunteerism of the people in Ban Bang Nod community, Khanom sub-district, Khanom district, Nakhon Si Thammarat province. The population used in this study were residents of Ban Bang Nod Community, Khanom Sub-district, Khanom District, Nakhon Si Thammarat Province. It is a combined research method. It consists of quantitative research. Data were collected using questionnaires and qualitative research. Collect data by interviewing key informants. The results of the research were as follows: 1. The overall level of Buddhist volunteering in Ban Bang Nod community, Khanom district, Nakhon Si Thammarat province was averaged at a high level ($\bar{X} = 4.01$). Buddhist Volunteer Movement There is a suggestion that It should encourage and encourage the next generation to have a conscience and do good deeds for society. by applying Dharma principles as a basis to create a conscience of doing benefits for individuals, communities, and societies without expecting anything in return promote unity to help and support each other, cultivate a conscience for people in the society to have mercy. Please continue to join the world encourage people in the area to adopt the doctrine Religious that meets the ethics of people in society Increasing the opportunity to work in volunteering, encouraging volunteering to have a neutral mind that does not discriminate. Do not choose nepotism by without bias, joint thinking, working together to solve problems, working as a team, leading to the movement of Buddhist

volunteerism to become concrete towards individuals, communities, society, and the nation.

Keywords: Mobilization, Volunteer Spirit, To Drive Buddhist

บทนำ

จิตอาสาถือเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคนไทย ที่สังคมในปัจจุบันเรียกร้องให้พัฒนากันอย่างจริงจัง เป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่งดงาม ละอายต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ประหยัดและมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ จิตอาสาเป็นความรับผิดชอบในตนเอง แม้จะได้รับการอบรมสั่งสอน ถ้าจิตใจตนเองไม่ยอมรับการปลูกฝัง จิตสาธารณะ ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ (พระครูสิริพัชรโสภิต และคณะ, 2564) ชุมชนบ้านบางโหนด อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนหนึ่งที่ได้มีการขับเคลื่อนให้ชาวชุมชนมีจิตอาสาเชิงพุทธ เป็นการปฏิบัติเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม โดยไม่ทำให้ทรัพย์สินส่วนรวมเสียหาย มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม เคารพสิทธิของบุคคลอื่นในการใช้ทรัพย์สิน มีการร่วมกันโดยการมุ่งเน้นการให้ การไม่เบียดเบียน โดยมุ่งประโยชน์ร่วมกันที่จะผสมผสาน บูรณาการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางปฏิบัติสิ่งสำคัญ คือ คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นไปเพื่อประโยชน์ และพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง มิใช่เป็นการใช้ช่องทางนี้ในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง (งานประสานการพัฒนาพื้นที่ตามพระราชดำริ, 2561) แต่เพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจศึกษาการขับเคลื่อนจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชนของประชาชนชุมชนบ้านบางโหนด ว่ามีแนวทางเสริมสร้างและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนชุมชนบ้านบางโหนด อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะพัฒนาสืบสานและต่อยอดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ อันยังประโยชน์สุขต่อประชาราษฎร์ทั้งมวล ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะ การศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่มีเนื้อหาตรงและสอดคล้องกับผลการวิจัย อย่างประจักษ์ สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการ แจกแบบสอบถาม (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ทำการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการทำวิจัยเชิงคุณภาพ และ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น - ผู้นำท้องที่, ผู้อำนวยการสถานศึกษา, ผู้นำทางศาสนา, และนักพัฒนาชุมชน จำนวน 15 รูป/คน เป็นการ สัมภาษณ์แบบจำเพาะเจาะจง แบบตัวต่อตัว ในลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดย ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้แล้ว นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์โดยมีกระบวนการ และขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือการ ตรวจสอบความถูกต้อง รวบรวม คำตอบ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ และ สังเคราะห์เนื้อหาและ เรียบเรียงเนื้อหาให้มีความรัดกุม เข้าใจง่าย โดยแยกออกเป็นแต่ละด้าน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ศึกษาจากเอกสาร เป็นการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการ ขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธ แล้วดำเนินการสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยสร้างเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามระดับการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนใน ชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลชนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม คือ นำมาตัดแยก ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลชนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

จิตอาสาเชิงพุทธ	ระดับการขับเคลื่อน		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านเมตตา ความรักความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข	4.04	0.47	มาก
2. ด้านกรุณา ความสงสารปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์	3.97	0.43	มาก
3. ด้านมุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข	3.93	0.56	มาก
4. ด้านอุเบกขา ความวางเฉยการวางใจเป็นกลาง	4.05	0.55	มาก
รวม	4.00	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน ในชุมชนบ้านบางโหนด อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยแปลผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ด้านอุเบกขา ความวางเฉยการวางใจเป็นกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ด้านเมตตา ($\bar{X} = 4.04$) และด้านกรุณา ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนด้านมุทิตา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลชนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 ด้านเมตตา ความรักความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อเสนอแนะดังนี้ว่า ควรกระตุ้นจิตสำนึกให้บุคคลมีจิตที่อยากจะทำความดีเพื่อให้สังคมน่าอยู่มากยิ่งขึ้น (พระครูอนุกฤษ จันทคุณ, 2564) จิตอาสาต้องมีศรัทธา มีความเชื่อมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง เชื่อมั่นในการทำความดี ไม่ท้อแท้ มีความตั้งใจในการทำงานด้วยสุจริต ทั้งกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม โดยมีวิธีการปฏิบัติ คือ ฝึกฝนอบรมให้จิตอาสา มีจิตสำนึกที่เสียสละ มีการช่วยเหลือ ด้วยการปฏิบัติจริง (พระครูบรรพตปัญญานุกุล, 2564) ด้วยการทำให้เกิดความร่วมมือความสามัคคีขึ้นในชุมชนได้รวมตัวกันทำให้เกิดความเมตตาในทุกสถานการณ์และเกิดความรักกันในชุมชน ไม่ว่าคนในชุมชนจะเดือดร้อนหรือลำบากอย่างไร คนในชุมชนก็จะลุกขึ้นมาช่วยกันโดยไม่เกี่ยงกัน (ปราณี พรหมทอง, 2564)

2.2 ด้านกรุณา ความสงสารปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อเสนอแนะดังนี้ว่า การส่งเสริมหลักคำสอนด้านกรุณา สามารถขับเคลื่อนสังคมได้ เพราะการที่จิตอาสามีความกรุณา คือการคิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ ทำให้เป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (เฉลิมชาติ เมฆแดง, 2564) เกิดความสมัครใจมีใจพร้อมที่จะยินดีรับใช้สังคม แบบไม่มีเงื่อนไข โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนพร้อมที่จะทำงานรับใช้ส่วนรวม เพื่อสังคมและประเทศชาติได้ทุกสถานการณ์ (ไพบุลย์ ช่วยสงค์, 2564) การส่งเสริมให้บุคคลทำงานจิตอาสา ถือเป็นการเริ่มต้นของการพัฒนาความพร้อมทั้งทางร่างกายและการเป็นผู้รักษาศีล หรือแม้แต่การนำเอาหลักธรรมกรุณามาใช้จะนำความสันติสุขมาสู่สังคม ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติเกิดความสงบร่มเย็นเป็นประโยชน์ร่วมกัน (มานะก เสือทอง, 2564) เพราะการส่งเสริมหลักกรุณาเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการทำงานจิตอาสาด้วยหัวใจเกินร้อย จะเห็นได้จากในสังคมของเรา ยังมีบุคคลที่มีจิตอาสาแบบหัวใจเกินร้อยอยู่เป็นจำนวนมาก หลักธรรมกรณานี้จึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนจิตอาสาให้มุ่งไปได้ไกล (เลิศเชาว์ ชูพันธ์, 2564)

2.3 ด้านมุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อเสนอแนะดังนี้ว่า การพลอยยินดีกับผู้อื่นช่วยขับเคลื่อนจิตอาสาให้สามารถดำเนินต่อไปได้ เพราะเป็นการตัดกิเลส คือ ความอิจฉาริษยาออกไป ทำให้เมื่อมีคนทำดีในสังคม หรือได้ดี เขาไม่อิจฉาและพลอยยินดี เป็นการแสดงออกถึงความมีน้ำใจในสังคม (พระครูอนุรักษจันทคุณ, 2564) เราต้องช่วยกันปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมไม่อิจฉาริษยารู้จักยินดีกับความสำเร็จของคนอื่น (พระครูบรรพตปัญญานุกูล, 2564) การนำหลักคำสอนด้านมุทิตา มาปรับใช้จะทำให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัวมีความยินดีด้วยกับผู้อื่นลดความอิจฉา ริษยาเพิ่มการให้โอกาส จนทำให้เกิดความสำเร็จในการทำงานด้านจิตอาสาได้เป็นอย่างดี (พรรณสิริ บำรุง, 2564)

2.4 ด้านอุเบกขา ความวางเฉยการวางใจเป็นกลาง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อเสนอแนะดังนี้ว่า คนที่เป็นจิตอาสานั้น ต้องมีจิตใจที่เป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ปราศจากความลำเอียง ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ทำงานเป็นทีม จึงจะทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี การทำงานที่ปราศจากการลำเอียงนี้จะสามารถขับเคลื่อนไปได้ดีในยุคปัจจุบัน (เฉลิมชาติ เมฆแดง, 2564) หากประชาชนมีการนำเอาหลักธรรมด้านอุเบกขา คือ การมีใจเป็นกลางยุติธรรมปราศจากความลำเอียงเข้ามาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานในด้านจิตอาสาจะสามารถขับเคลื่อนจิตอาสาได้เป็นอย่างดีในสังคมปัจจุบันนี้ ต้องการบุคคลที่ปราศจากความลำเอียง มีใจที่จะทำจะสร้างกำลังใจให้กับผู้ที่ร่วมงานด้านจิตอาสาได้เป็นอย่างดี (มานะก เสือทอง, 2564) ปัญหาต่าง ๆ เกิดจากความไม่ยุติธรรม หากนำเอาหลักธรรมคำสอน

อุเบกขา คือ การมีใจเป็นกลางมาปรับประยุกต์ใช้กับงานจะทำให้สามารถขับเคลื่อนจิตอาสาไปได้ไกลและเป็นการขับเคลื่อนที่เป็นไปได้ด้วยดี (เลิศเชาว์ ชูพันธ์, 2564)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน ในชุมชนบ้าน บางโหนด อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด มีความทัศนคติที่ดีต่อการนำเอาหลักธรรมมาเป็นแรงจูงใจในการทำงานจิตอาสา เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชน สังคมต้องมีบุคคลที่มีความพร้อม เป็นคนดี มีศีลธรรม ไม่สร้างปัญหาและพร้อมช่วยกันแก้ปัญหาด้วยความเสียสละ มีการให้กำลังใจในการขับเคลื่อนพลังความดีออกไปสู่สังคม หล่อหลอมขัดเกลาจิตใจที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นอิทธิพลทางศาสนาที่ได้รับการยอมรับ และเข้าถึงแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยศีลธรรม ที่ได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน ทำให้สามารถนำหลักธรรมสำคัญ ได้แก่ หลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและทำให้เกิดการสรรค์สร้างคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อริยัญญา ตัณฑ์ภักดิ์ และจิระสุข สุขสวัสดิ์ กล่าวว่า การตระหนักรู้ความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจของบุคคลในการแสดงออกพฤติกรรม จิตอาสาที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจรวมทั้งการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีความรับผิดชอบในจิตสำนึกที่ดีทั้งต่อตนเองและส่วนรวม เช่น การให้ความช่วยเหลือ การเสียสละ การอุทิศตนเองแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคมด้วยความเต็มใจ เสียสละ และไม่หวังผลตอบแทน เพื่อให้เกิดคุณค่าสูงสุดและเป็นประโยชน์แก่บุคคลส่วนรวมในสังคม (อริยัญญา ตัณฑ์ภักดิ์ และจิระสุข สุขสวัสดิ์, 2554) สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรวิชัย สาร กล่าวว่า การแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นการบริการชุมชน ทำประโยชน์เพื่อสังคม การคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การกระทำความดีการเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนร่วมมือกระทำ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย คุณธรรมจริยธรรม หรือศีลธรรมอันดีการสร้างจิตสาธารณะในสังคมไทย ต้องมีการสั่งสอน อบรม กล่อมเกลา ของสังคมที่เอื้อต่อการสร้างจิตสาธารณะ (วัชรวิชัย สาร, 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของ พระไพศาล วิสาโล กล่าวว่า จิตที่พร้อมจะสละเวลา แรงกาย และสติปัญญาเพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นจิตที่ไม่นิ่งดูตาย เมื่อ

พบเห็นปัญหาหรือความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น เป็นจิตที่มีความสุข เมื่อได้ทำความดีและเห็นหน้าตาเปลี่ยนเป็นรอยยิ้ม เป็นจิตที่เปี่ยมด้วย “บุญ” (พระไพศาล วิสาโล, 2557) สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวว่า คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือ สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ เป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจเห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน ช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกายสติปัญญา ปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ให้เกิดในชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัตติชุตดา สุภาพจน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “จิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขต กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า 1) จิตอาสาเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจ สมควรใจที่จะทำ กระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน ช่วยเหลือผู้อื่นในสิ่งที่ประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของ ตนเอง แรงจูงใจในการทำกิจกรรมจิต อาสาความภาคภูมิใจในตนเอง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนทาง สังคม การมีตัวแบบ และ การได้รับข้อมูลย้อนกลับ 3) ลักษณะการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครนั้น สามารถแบ่งเป็นประเภทการทำกิจกรรมจิตอาสาได้ 2 ประเภท ประเภท แรก คือ กิจกรรมจิตอาสาที่เป็นการช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส และประเภทที่สอง คือ กิจกรรมจิตอาสา ที่เป็นการทำประโยชน์ ให้แก่ชุมชน และ 4) ผลจากการทำกิจกรรมจิตอาสาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผลต่อตนเอง คือ การได้รับความสุขและความ ภูมิใจ การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และการได้รับความรู้ใหม่ และส่งผลดีต่อผู้อื่น คือ ทำให้ผู้อื่นมีความ ภูมิใจในตัวเองและผู้อื่นได้รับการช่วยเหลือ (ญัตติชุตดา สุภาพจน์, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสาข สถาพร บำรุงเผ่า และคณะ “ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิต อาสาของนักเรียน สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5” ผลการวิจัย พบว่า จิตอาสาของนักเรียนสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 มีระดับจิตอาสาอยู่ในระดับมาก (พิสาข สถาพร บำรุงเผ่า และคณะ, 2560)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลชนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนได้เสนอแนะว่า ควรส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นหลัง มีความปรารถนาดีต่อกันอันเป็นตัวกระตุ้นจิตสำนึกให้บุคคลมีจิตที่อยากจะทำความดีเพื่อให้สังคมน่าอยู่ ให้มีความรักต่อเพื่อนร่วมสังคม ร่วมโลก ควรนำหลักธรรม คือ หลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา นำมาใช้เป็น

พื้นฐานร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อบุคคล ชุมชน สังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนรางวัล ควรส่งเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนในทุกสถานการณ์ ให้เกิดการคิดช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นทุกข์ทำให้เป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนสังคมไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ควรช่วยกันปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมไม่อิจฉาริษยา รู้จักยินดีกับความสำเร็จของคนอื่น ควรส่งเสริมประชาชนในพื้นที่นำหลักคำสอนด้านมูทิดา มาปรับใช้จะทำให้เป็นคนไม่เห็นแก่ตัวมีความยินดีด้วยกับผู้อื่นลดความอิจฉาริษยา เพิ่มการให้โอกาสในการทำงานด้านจิตอาสา ควรส่งเสริมจิตอาสาให้มีจิตใจที่เป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ปราศจากความลำเอียง ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ทำงานเป็นทีมอย่างมีระบบและโครงสร้างที่มั่นคงแข็งแรง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชนในชุมชนบ้านบางโหนด ตำบลชนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีพื้นฐานในการให้การช่วยเหลือมาจากหลักธรรมทางศาสนาที่สอนให้ เกื้อกูลกัน เชื่อมั่นในสิ่งที่ทำว่าถูกต้อง เชื่อมั่นในการทำความดี ต่อเพื่อนร่วมโลกร่วมสังคม มุ่งปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข แสดงความยินดีกับทุกคนที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับ มีใจเป็นกลาง มีเหตุผลและเที่ยงธรรมตามหลักเกณฑ์ตามเป็นจริง

เอกสารอ้างอิง

- งานประสานการพัฒนาพื้นที่ตามพระราชดำริ. (2561). การดำเนินโครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- เฉลิมชาติ เมฆแดง. (20 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระครูวุฒิ สุปตฺธิฐิต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- ณัฐชุต สุกาพจน์. (2561). จิตอาสาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 13(9), 78-88.
- ปราณี พรหมทอง. (17 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระครูวุฒิ สุปตฺธิฐิต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- พรณสิริ บำรุง. (18 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระครูวุฒิ สุปตฺธิฐิต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูบรรพตปัญญานุกุล. (14 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระครูวุฒิ สุปตฺธิฐิต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)

- พระครูสิริพัชรโสภิต และคณะ. (2564). การพัฒนาจิตอาสาเชิงบูรณา. ใน เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7. “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตคนเชิงสังคมล้ำนาในสังคมวิถีใหม่”. วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน: วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอนุกฤษ จันทคุณ. (11 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระศราวุฒิ สุปติภูริโต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- พระไพศาล วิสาโล. (2557). เติมชีวิตด้วยจิตอาสา. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายพุทธิกา.
- พิสชา สถาพร บำรุงเผ่า และคณะ. (2560). แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียน สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยวงแหวนลิตกุล.
- ไพบูลย์ ช่วยสงค์. (21 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระศราวุฒิ สุปติภูริโต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- มานะก เสือทอง. (24 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระศราวุฒิ สุปติภูริโต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- เลิศไชย ชูพันธ์. (25 ธันวาคม 2564). การขับเคลื่อนจิตอาสาเชิงพุทธของประชาชน. (พระศราวุฒิ สุปติภูริโต (เข้มสม), ผู้สัมภาษณ์)
- วัชรวิชัย สาร. (2555). จิตสาธารณะและสำนึกพลเมืองปฐมบทแห่งการเมืองภาคประชาชน. เรียกใช้เมื่อ 29 ตุลาคม 2564 จาก [https://dl.parliament.go.th/browse?value.2555\)&type=journal](https://dl.parliament.go.th/browse?value.2555)&type=journal)
- สงศรี ขมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: วีพีเอส.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. เรียกใช้เมื่อ 29 ตุลาคม 2564 จาก <https://sgs.bopp-obec.info/menu/Data/measurmentGuide.pdf>
- อรัญญา ตัญย์กัมภีร์ และจิระสุข สุขสวัสดิ์. (2554). จิตวิทยาเพื่อการพัฒนาตนและการสร้างสรรค์สังคม จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต หน่วยที่ 15. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.